

Verksamhetschef/Resurschef
Ann Heide-Spjuth
0410-73 39 44
ann.heide-spjuth@trelleborg.se

Kvalitetsberättelse för den medicinska delen av elevhälsan läsåret 2017/18

Bakgrund

Organisation

I skollagen (2010:800) kap.2 § 25 framgår att för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta, medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Ur kommentar till skollagen kap. 2 § 25 framgår att "Den del av elevhälsan som motsvarar dagens skolhälsovård ska även fortsättningsvis anses utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan och den särskilda elevstödande verksamheten i övrigt (se författningskommentaren till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400))."

Den medicinska delen av elevhälsan består av skolsköterskor och skolläkare. Inom bildningsförvaltningen i Trelleborgs kommun finns 14,75 tjänster som skolsköterska fördelade på 16 personer. Avtal om köp av skolläkartjänst finns upprättat med vårdcentralen i Anderslöv. Avtalet omfattar 250 timmar. Verksamhetschef är resurschefen inom bildningsförvaltningen. Två skolsköterskor med uppdrag som funktionsföreträdare biträder verksamhetschefen i frågor av medicinsk karaktär. Medicinskt ansvarig för verksamheten är skolläkaren.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12 med tillhörande rutiner är väl förankrade. Verksamhetsplan för läsåret 2017/18 är fastställd av bildningsnämnden. Avvikelse rapportering är väl förankrad och används som ett förbättringsinstrument för att höja patientsäkerheten. Rutiner revideras och nya upprättas kontinuerligt för att förbättra verksamheten.

Nationellt uppdrag

Hälso- och sjukvårdslagstiftningen utgör ett övergripande regelverk för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas för att garantera hela befolkningen en högkvalitativ, kostnadseffektiv och patientsäker vård utifrån den enskildes behov. Lagstiftningen är densamma för sjukvårdande behandling inom öppen-

och slutenvård och förebyggande hälsovård i skolans elevhälsa. Skolans skyldighet att bedriva elevhälsa och elevhälsoarbetets inriktning regleras i 2 kap. 25-28 §§ skollagen (2010:800). Vägledning för elevhälsan framtagna av Socialstyrelsen och Skolverket är en gemensam vägledning för att stärka elevhälsans arbete och för att bidra till utveckling av likvärdig elevhälsa i hela landet.

Den medicinska delen av elevhälsan ska enligt 2 kap. skollagen (2010:800)

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Samråd med elevhälsans medicinska insatser ska enligt 3 kap. skollagen (2010:800) göras vid utredning om särskilt stöd om det inte är uppenbart obehövligt.

Varje elev skall erbjudas minst tre hälsobesök jämt fördelade under grund- och grundsärskoletiden och ett hälsobesök under gymnasie- och gymnasiesärskoletiden som innefattar allmänna hälsokontroller.

Eleverna ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Den medicinska delen av elevhälsan skall främst vara förebyggande och hälsofrämjande och har en särskild uppgift i att känna igen tecken på somatisk och psykisk ohälsa och elevers behov av stöd innan mer omfattande problem utvecklats. Enligt skollagen har eleven även rätt att vid behov få enklare sjukvårdsinsatser.

Hälsobesöken är frivilliga för eleverna men huvudmannen är ålagd att se till att eleverna erbjuds sådana.

Enligt Vägledning för elevhälsan ska elevhälsans medicinska insats utöver det generella uppdraget

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning
- ta tillvara kunskap om elevernas hälsa i skolans arbete.

Måluppfyllelse och kvalitet

Arbeta förebyggande och hälsofrämjande

- alla elever ska erbjudas hälsobesök i nyckelåldrar enligt antagen verksamhetsplan
- alla elever ska erbjudas vaccination enligt nationella barnvaccinationsprogrammet
- medverka i skolans systematiska arbetsmiljöarbete

Måluppfyllelse:

Årshjulet för det planerade skolsköterskearbetet enligt hälso- och sjukvårdslagarna (t ex vaccinationer och hälsobesök) används av samtliga skolsköterskor.

Samtliga elever, som enligt upprättad verksamhetsplan ska erbjudas hälsobesök, har erbjudits sådant. Skolsköterskornas bedömning är att merparten av hälsobesöken har genomförts. Elever som uteblir erbjuds ny tid för nytt hälsobesök. Det är ytterst få hälsobesök som inte genomförts och då på grund av särskilda skäl t.ex. att vårdnadshavarna har tackat nej. Hälsobesöket för åk 8 flyttades till åk 7 inför läsåret 2017/18 med anledning av att ryggkontroll, enligt Skolverkets och Socialstyrelsens rekommendationer i Vägledning för elevhälsa, skall göras i åk 6 eller åk 7. Utvärdering visar att det utifrån andra parametrar är för tidigt att ha hälsobesök i åk 7 och i verksamhetsplan för 2018/19 kommer hälsobesöket att flyttas tillbaka till åk 8. Ryggkontroll kommer att under 2018/19 genomföras i åk 6.

Den flyttning av hälsobesöken från årskurs 8 till årskurs 7, som gjordes läsåret 2017/18, fick till följd att skolsköterskor på högstadiet fick extra många hälsobesök att genomföra vilket påverkade arbetsbelastningen.

Vaccinationer har erbjudits enligt nationella barnvaccinationsprogrammet. Nyanlända elever och elever som inte följt det nationella vaccinationsprogrammet, erbjuds efter *ordination* av skolläkaren, kompletterande vaccinationer. Under 2017/18 har 179 kompletterande ordinationer genomförts.

Vaccinationstäckningen bedöms generellt som god. Under 2017/18 har vårdnadshavare tackat nej till 53 vaccinationer.

Översyn av ledningssystem för kvalitet inom hälso- och sjukvården med tillhörande rutiner och processer har genomförts. Rutiner och processer har reviderats och nya har tillskapats.

Skolsköterskorna har deltagit i skolornas allergironder.

Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilda insatser
- aktivt bistå elever i behov av särskilt stöd
- skolsköterskans tillgänglighet ska prioriteras
- skolsköterskorna är särskilt uppmärksamma på skolfrånvaro
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

Måluppfyllelse:

Antalet skolskötersketjänster har utökats så att det idag endast är ett fåtal skolsköterskor som har mer än en skolenhet som ansvarsområde. Kontinuitet och tillgänglighet är viktiga faktorer för en trygg och tillitsfull kontakt. Skolsköterskan tillämpar i möjligaste mån öppen mottagning.

Hälsobesöken innefattar ett hälsosamtal där eleverna ska ges möjlighet att få diskutera och reflektera över sin egen hälsa och sina levnadsvanor.

Hälsosamtalen beskrivs av skolsköterskorna som ett mycket viktigt redskap i det hälsofrämjande arbetet som skolsköterskorna gör inom ramen för sitt omvårdnadsarbete.

I samtalet med skolsköterskan kan det framkomma hälsoproblem som eleven inte varit medveten om tidigare. Samtalen är elevcentrerade och det är viktigt att eleverna är delaktiga och känner sig respekterade. Skolsköterskan har en skyldighet att ta upp och diskutera aspekter utifrån sin professionella kunskap som hon kan se förbättra elevens hälsa. Hälsobesöket är ett viktigt verktyg som, förutom att hitta ohälsa, kan stärka det friska och ge eleverna möjlighet att utveckla strategier att hantera olika svårigheter.

Samtliga skolsköterskor anger vid uppföljning att hälsobesöken bidragit till att identifiera problem eller symtom som senare föranlett olika former av insatser. Uppföljning av elever med särskilda behov görs kontinuerligt. Antalet elever med medicinska diagnoser fortsätter att öka. Både i hälsobesöken och vid mottagningsbesök uppmärksammas särskilt sömn, kost, motion, koncentration, inlärning och stress. Samtliga skolsköterskor har uppmärksammat att den psykiska ohälsan har ökat.

Ett flertal elever säger att de upplever stress i skolan och att de har svårt att koncentrera sig samt att de upplever bristande studiero. Miljön i vissa klassrum uppges också vara stökig, bullrig och med hög ljudnivå.

Skolnärvaron är en viktig friskfaktor och är ett högt prioriterat arbetsområde. Uppföljning visar att den medicinska delen av elevhälsans kompetenser efterfrågas i allt högre grad i dessa ärenden.

Samtliga skolsköterskor har ingått i skolornas elevhälsoteam där de har tillfört medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens. Skolsköterskorna har deltagit i arbetet med att ge eleverna kunskaper om hälsofrämjande levnadsvanor. I hälsobesöket i årskurs 7 samt på gymnasiet har det även givits tillfälle att diskutera hälsa utifrån ett yrkesmedicinskt perspektiv. Skolsköterskorna och skolläkare har gjort 19 orosanmälningar till socialtjänsten under läsåret.

Bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa

- varje elev ska känna sig trygg i samband med sitt möte med den medicinska delen av elevhälsan
- den medicinska delen av elevhälsans medicinska sakkunskap om eleven ska tas tillvara i skolans inre arbete

Måluppfyllelse:

Skolläkarens och skolsköterskornas bemötande är viktigt för att eleverna ska känna sig trygga och tillitsfulla. De återkommande besöken har gett skolsköterskan en möjlighet att bygga upp en relation till varje elev, och den

relationen kan vara en viktig grund för senare spontana besök, om eleven upplever problem eller svårigheter i skolan. Samtliga skolsköterskor har i hälsobesöken tagit upp livsstilsrelaterade frågor och frågor kring elevens skolsituation.

Genom samtycke från vårdnadshavare/myndig elev har skolläkare och skolsköterska möjlighet att vidarebefordra viktig medicinsk sakkunskap som kan påverka elevens lärande, utveckling och hälsa.

Delta i utredningsarbete för elever i behov av särskilt stöd

- vid utredning om särskilt stöd ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövligt

Måluppfyllelse:

I utredningsarbetet deltar skolläkare och skolsköterska utefter ärendets art. Synpunkterna dokumenteras i utredningen. Vid skolformutredning ska medicinsk bedömning alltid göras.

Samverkan

- den medicinska delen av elevhälsan ska samverka med de aktörer som främjar elevens utveckling

Måluppfyllelse:

Regelbundna möten genomförs med skolsköterskor/skolläkare/verksamhetschef under hela läsåret. Samtliga skolsköterskor ingår i skolornas elevhälsoteam. Skolläkaren deltar efter särskild överenskommelse. Samverkan i olika mängd och grad sker med t.ex. barn- och ungdomspsykiatri (BUP), vuxen psykiatriska sjukvården, socialtjänsten, ungdomsmottagningen, vårdcentraler, barn- och ungdomshabilitering, barnmottagning samt Region Skåne.

Nätverksträffar med kollegor inom den medicinska delen av elevhälsan genomförs.

Egenkontroll

Egenkontrollen har omfattat processer och rutiner för vaccination, hälsobesök, journalföring och introduktion. Rutiner och processer har reviderats.

Risikanalys

Risikanalys har genomfört avseende informationssäkerhet i samverkan med kommunens informationssäkerhetssamordnare i Trelleborgs kommun.

Kompetensutveckling

Den medicinska delen av elevhälsan omfattar ett mycket brett kunskapsområde och kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren. Den kompetensutveckling som har genomförts har varit både generell och individuell. Samtliga skolsköterskor deltog i olika kompetensutvecklingsinsatser bland annat utbildning kring barnfetma anordnad av barnmottagningen, Trelleborgs lasarett. Tre skolsköterskor deltog i Riksföreningens skolsköterskekongress 2018. Skolläkare och

verksamhetschef deltog i skolläkardagarna. Funktionsföreträdare för skolsköterskorna deltar kontinuerligt i fortbildningar inom digital journalføring. Utbildning har genomförts kring regelverket om offentlighet och sekretess, GDPR, utbildning kring digital journalføring (PMO), hud, ätstörning, psykisk ohälsa m.m. Därutöver har skolsköterskorna också deltagit i diverse föreläsningar. Samtliga skolsköterskor tar del av de nyheter som finns på Socialstyrelsens, Folkhälsomyndighetens samt Smittskydd Skånes hemsidor.

Förväntad utveckling

Risikanalys, egenkontroll och kompletteringar av rutiner ska göras. Översyn av möjligheten att införa digitala hälsoenkäter samt vaccinationstillstånd ska göras. Översyn om möjlighet finns att skicka journaler från BVC digitalt tillmottagande skolsköterska ska göras.

Trelleborg, dag som ovan

Ann Heide-Spjuth
verksamhetschef/resurschef
skolsköterskor

Kerstin Johansson och Viveca Wiedel
Funktionsföreträdare